

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки та методики навчання іноземних мов

**Курсова робота з методики навчання
англійської мови на тему:
«Формування лінгвосоціокультурної компетентності
у процесі навчання англійського діалогічного учнів старшої школи»**

студентки групи 4 курсу
педагогічного факультету германо-романської
філології
освітньо-професійної програми Іноземні мови та
літератури, методика навчання іноземних мов і
зарубіжної літератури (англійська мова і друга
західноєвропейська мова)
за спеціальністю 014.02 Мова і література
(англійська)
Струс Юлії Ігорівни

Члени комісії:

_____ Кузьменко Ю.В.
(підпис)

_____ Борецька Г.Е.
(підпис)

_____ Устименко О.М.
(підпис)

Науковий керівник:

канд. пед. наук, старший викладач
Кузьменко Ю. В.

_____

Національні шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП	.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ передумови інтегрованого формування англomовної лінгвосoціoкультурної компетентності у процесі навчання діалoгiчного мовлення.....		6
1.1. Характеристика лінгвосoціoкультурної компетентності,,,,,,,,,.....		6
1.2. Характеристика компетентності у діалoгiчному мовленні.....		8
1.3. Особливості інтегрованого формування лінгвосoціoкультурної компетентності та компетентності у діалoгiчному мовленні в учнів старшої школи.....		11
Висновки до розділу 1		13
РОЗДІЛ 2. Методика інтегрованого формування англomовної лінгвосoціoкультурної компетентності та компетентності у ДМ.....		14
2.1. Аналіз підручника англійської «On Screen” для 10 класу.		14
2.2. Комплекс вправ для інтегрованого формування лінгвосoціoкультурної компетентності та компетентності у діалoгiчному мовленні.....		17
Висновки до 2 розділу.....		20
ВИСНОВКИ.....		22
Резюме.....		24
Summary.....		25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		26

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку науки в Україні можна з упевненістю сказати, що вміння перекладати тексти з не автентичної іншомовної мови на іноземну мову та навпаки може бути показником успішного оволодіння іноземною мовою, але це не достатній доказ того, що епоха оволодіння іноземною мовою вже минула.

В умовах оновлення соціальної, культурної, інформаційно-технологічної сфер українського суспільства формування національної свідомості українців є першочерговим завданням. Однак формування національної свідомості неможливе без знання та визнання національної культури представників інших етнокультур.

Актуальність теми дослідження визначається тим, що для ефективного функціонування сучасного мультикультурного середовища майбутнім фахівцям недостатньо вивчати та розуміти лише іноземну мову. Необхідний зовсім новий підхід, який би базувався не тільки на засвоєнні учнями певних знань, умінь та навичок, а й формував би в них власне набуте ставлення до різних іншомовних явищ і фактів, сприяв би розвитку особистісного досвіду створення власних стратегій у майбутній навчальній діяльності учнів

Вчителі вкрай часто обмежуються зовсім малою кількістю засобів для розвитку комунікативної компетенції учнів, використовуючи штучний матеріал, який не зацікавлює учнів. Замість того, щоб допомагати учням брати участь у процесі говоріння та використовувати іноземну мову для спілкування, вони здебільшого спираються на рідну мову. Це може призвести до мінімізації формування діалогічного мовлення у школярів. Мова є однією із форм діяльності, тому під навчанням мови розуміється формування та розвиток комплексу певних навичок та умінь [20]. Проблема становлення діалогічних умінь та навичок через використання різноманітних методів навчання є дуже актуальною для освітнього процесу в сучасній школі.

До прикладу, Кашеєва Н., на основі власного прикладу, стверджує, що комунікативний метод навчання англійської мови є найбільш ефективним. Використання іноземної мови на уроках дозволяє учням зануритися в мовне середовище та подолати страх перед висловленням своїх думок англійською.

Авторка зазначає, що спочатку учні використовують лексичний і граматичний матеріал, яким володіють на момент мовлення, а потім поступово прогресують у ході подальшого навчання. Щодо корегування помилок, Кащеева Н. зауважує, що при наявності кількох граматичних помилок у висловлюванні, акцентується увага лише на одній з них. У процесі оволодіння мовою, учні навчаються слухати й аналізувати свої висловлювання та своїх однокласників, що сприяє зменшенню кількості помилок [4].

Під час аналізу літературних джерел, авторами яких є А. С. Птушка [11], С. В. Ніколаєва [8], А. О. Наконечна [7] було визначено, що ДМ (діалогічне мовлення) наділене чітко вираженими особливостями (комунікативними, психологічними, мовними).

Сьогодні освіта України перебуває у стані організаційного реформування та модернізації. Розвиток та модернізація освіти у навчальних закладах потребує проведення широкого кола наукових досліджень і розробок, пов'язаних із впровадженням в навчальний процес, а особливо у процес вивчення іноземних мов для спілкування, новітніх технологій та сучасних підходів [5].

У зв'язку з цим, **метою** роботи є теоретичне обґрунтування, практична розробка та перевірка ефективності методики інтегрованого формування лінгвосоціокультурної компетентності у процесі навчання англomовного ДМ учнів старшої школи.

Об'єктом дослідження є процес інтегрованого формування англomовної ЛСКК у процесі навчання ДМ учнів СШ.

Предметом дослідження виступає методика інтегрованого формування лінгвосоціокультурної компетентності у процесі навчання англomовного ДМ учнів 10 класу.

Мета роботи передбачає вирішення таких **завдань**:

- 1) охарактеризувати лінгвосоціокультурну компетентність;
- 2) охарактеризувати ЛСКК у діалогічному мовленні;
- 3) виділити особливості інтегрованого формування ЛСКК та компетентності у ДМ;

4) запропонувати комплекс вправ для інтегрованого формування англомовної ЛСКК та компетентності у ДМ.

Для вирішення поставлених завдань ми використовували такі **методи дослідження**: аналіз наукової літератури з методики навчання іноземних мов, педагогіки, психології, спостереження за освітнім процесом, бесіди з вчителями АМ та учнями 10 класу, проведення пробного навчання протягом виробничої педагогічної практики.

Наукова новизна полягає у теоретичному обґрунтуванні методики інтегрованого формування лінгвосоціокультурної компетентності у процесі навчання англомовного ДМ учнів 10 класу.

Практичне значення ми вбачаємо у здійсненні аналізу підручника АМ «On Screen” Student's Book – Virginia Evans, Jenny Dooley - Express publishing, 2014» для 10 класу та розробці комплексу вправ для інтегрованого формування англомовної ЛСКК та компетентності у ДМ.

Структура курсової роботи обумовлена специфікою досліджуваної проблеми, метою та завданнями дослідження. Робота складається із вступу, двох розділів – теоретичного та практичного, висновків, резюме рідною та англійською мовами, списку використаних першоджерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ІНТЕГРОВАНОГО ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ

1.1. Характеристика лінгвосоціокультурної компетентності.

Лінгвосоціокультурна компетентність (ЛСКК) - це здатність користувача мови розуміти і використовувати мовні вирази та стилі, які пов'язані з певною культурою чи суспільством. ЛСКК містить в собі знання звичаїв, традицій, вірувань, етичних і моральних норм, соціальної і політичної системи, а також етнічних й релігійних відмінностей.

ЛСКК складається із декількох взаємопов'язаних субкомпетентностей:

- соціолінгвістичної;
- соціокультурної;
- соціальної.

Кожна з них характеризується своїми специфічними знаннями, навичками, вміннями і здібностями.

Соціолінгвістична компетентність вимагає знання мовних та мовленнєвих засобів з національно-культурною специфікою різних рівнів, таких як безеквівалентна і фонова лексика, сталі вирази, кліше, ідіоми, лінгвістичні маркери соціальних стосунків і ситуацій, фразеологізми, афоризми, прислів'я та приказки, фонетичні та граматичні засоби спілкування та моделі дискурсу.

Соціокультурна компетентність передбачає знання про культуру та країну виучуваної мови з історико-культурного, соціокультурного, етнокультурного та семіотичного фонів. Вона також включає знання табу та безпечних тем спілкування.

Соціальна компетентність означає знання культуро-специфічних правил та норм спілкування, стандартизованих моделей комунікативної поведінки та паравербальних та невербальних засобів спілкування [8].

Основні характеристики лінгвосоціокультурної компетентності:

- Знання мовних норм та виразів, пов'язаних з певною культурою або соціальним середовищем.

- Розуміння культурних відмінностей та їх впливу на мову та спілкування.
- Вміння користуватися мовою залежно від ситуації та аудиторії.
- Розуміння і використання невербальних елементів комунікації, таких як міміка, жести та інші.
- Розуміння іншомовних традицій та культурних особливостей.

Ось декілька складників лінгвосоціокультурної компетентності англійської мови та їх приклади:

Лінгвістична компетентність - здатність використовувати мову відповідно до граматичних та лексичних правил. Приклад: використання правильної форми дієслова, прикметника або іменника в контексті.

Соціокультурна компетентність - знання соціокультурних норм і цінностей, які впливають на мовленнєву діяльність. Приклад: використання відповідного рівня ввічливості в залежності від соціального статусу співрозмовника.

Дискурсивна компетентність - здатність будувати текст та організувати мовленнєву діяльність відповідно до мети та контексту. Приклад: використання правильної послідовності аргументів в переконливому виступі.

Професійна компетентність - здатність ефективно використовувати мову в професійній діяльності. Приклад: здатність вести ділові переговори, ділитися професійними знаннями та досвідом.

Адаптивна компетентність - здатність адаптуватися до різних мовленнєвих ситуацій та співрозмовників. Приклад: здатність змінювати тон мовлення та лексичний запас в залежності від ситуації та співрозмовника.

Отже, важливість лінгвосоціокультурної компетентності полягає в тому, що вона допомагає уникнути непорозумінь, конфліктів та сприяє ефективному спілкуванню з представниками інших культур і націй. Також вона дозволяє краще розуміти власну культуру та її специфіку.

1.2. Характеристика компетентності у діалогічному мовленні

Діалогічне мовлення — це процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування. У межах мовленнєвого акту кожен з учасників по черзі виступає як мовець (автор спілкування — адресант) і як слухач (партнер по спілкуванню — адресат). Таким чином, компетентність у діалогічному мовленні — це здатність реалізовувати усно мовленнєву діалогічну комунікацію в життєво важливих для певного віку сферах і ситуаціях спілкування відповідно до комунікативного завдання. [1]

Лінгвосоціокультурна компетентність у діалогічному мовленні визначається як здатність використовувати мову не тільки з мовної точки зору, але і з урахуванням соціокультурних факторів, які впливають на комунікацію між співрозмовниками.

У сучасному суспільстві особливого значення набувають питання соціалізації молодих людей у міжнаціональному і міжкультурному просторі, а знання іноземної мови розглядається як один з інструментів розширення знань і можливостей учнів [16].

Для успішного діалогічного мовлення необхідно мати такі характеристики лінгвосоціокультурної компетентності:

1. Знання мовних норм і правил. Комунікація між співрозмовниками повинна відбуватися у відповідності з граматичними, лексичними, фонетичними та іншими мовними нормами. Наприклад: Bob: Hi! How are you doing? Ann: I'm doing great! Bob: How was your trip to London? Ann: It was fantastic. ...

2. Розуміння культурних особливостей. Кожна культура має свої традиції, звичаї, цінності та стереотипи поведінки. Успішний діалог вимагає розуміння цих особливостей та урахування їх у комунікації. Наприклад: John: Hi there, how are you doing today? Mary: Hi John, I'm doing well, thank you for asking. How about you? John: I'm good, thanks. So, I heard that you're from Ukraine. I'm really interested in Ukrainian culture, could you tell me more about it? Mary: Sure! I would love to! Ukrainians are tremendously hardworking people. Ukraine is known as ...

3. Вміння коректно вживати мовленнєві засоби. Успішне діалогічне мовлення потребує використання адекватних мовних засобів, враховуючи рівень формальності та інші контекстуальні фактори. Наприклад: здатність починати та закінчувати розмову ввічливо та правильно підбираючи форми вітання та прощання, наприклад: "Good morning" (Доброго ранку), "Nice to meet you" (Приємно познайомитися), "Take care" (Бережіть себе) тощо. Здатність користуватися різними мовними засобами для підтримки розмови та вираження власних думок та поглядів, наприклад: "I see what you mean" (Я розумію, що ви маєте на увазі), "I agree with you" (Я згоден з вами), "

4. Емпатія та культура спілкування. Емпатія допомагає співрозмовникам зрозуміти іншу точку зору та взаємодіяти на прийнятному рівні. Культура спілкування охоплює вміння вести розмову, враховуючи культурні різниці та дотримуючись загальновизнаних етичних норм. Наприклад: "I understand how you feel" (Я розумію, як ви себе відчуваєте), "That must have been difficult for you" (Це мусило бути важко для вас), "Tell me more about that" (Розкажіть мені більше про це) тощо.

5. Знання мовної ситуації. Успішне діалогічне мовлення потребує знання мовної ситуації, щоб коректно відповісти на запитання.

Лінгвосоціокультурна компетентність (ЛСКК) є важливою у діалогічному мовленні, оскільки вона дозволяє ефективно спілкуватися з іншими людьми з різних культур та мовних груп. Основні характеристики ЛСК у діалогічному мовленні:

Розуміння культурних відмінностей включає в себе знання культурних традицій, звичаїв, вірувань, етичних та моральних норм, що допомагає уникнути непорозумінь та конфліктів у діалозі.

Знання мовних норм та виразів, пов'язаних з певною культурою або соціальним середовищем. Вміння користуватися мовою залежно від ситуації та аудиторії є важливим елементом діалогічного мовлення.

Вміння слухати і розуміти партнера. Ефективний діалог передбачає взаєморозуміння та увагу до партнера. ЛСК дозволяє краще розуміти партнера та реагувати на його мовлення.

Розуміння іншомовних традицій та культурних особливостей. Це включає в себе знання мовних виразів, що мають певний культурний контекст, та здатність до адаптації своєї мови до культурних особливостей партнера.

Комунікативний підхід покликаний розвинути в учнів уміння практично користуватися реальною, живою мовою і навчити їх не маніпулюванню мовними засобами, а усвідомленому співвіднесенню цих структур з їх комунікативними функціями [15].

Отже, успішне діалогічне мовлення вимагає компетентності в різних аспектах мови та культури. Необхідність знання мовних норм і правил, розуміння культурних особливостей, вміння коректно вживати мовленнєві засоби, емпатія та культура спілкування, а також знання мовної ситуації, допомагають створити ефективну комунікацію між співрозмовниками. Для досягнення цих компетенцій необхідно вдосконалювати свої знання і вміння у мовленні, а також практикуватися в різних мовних ситуаціях і з різними співрозмовниками.

1.3. Особливості інтегрованого формування лінгвосоціокультурної компетентності та компетентності у діалогічному мовленні

Інтегроване формування лінгвосоціокультурної компетентності та компетентності у діалогічному мовленні передбачає системний та цілісний підхід до навчання мови, що включає в себе такі особливості:

Взаємозв'язок між мовою, культурою та соціальним середовищем. У навчанні мови важливо розуміти, що мова є не лише засобом комунікації, але й носієм культурних цінностей та соціальної інформації. Тому, формування лінгвосоціокультурної компетентності має бути інтегрованим з навчанням культурології та соціології.

Розвиток навичок діалогічного мовлення. Учні повинні мати можливість не лише вивчати мову, а й використовувати її у різних ситуаціях спілкування. Навчання має передбачити практичні вправи та рольові ігри, що сприяють розвитку комунікативних навичок та вмінь ефективно взаємодіяти з іншими людьми.

Використання різноманітних джерел інформації. Навчання мови повинно базуватися на різноманітних джерелах інформації, що включають в себе літературні тексти, засоби масової інформації, відео та аудіо матеріали, що дозволяє учням ознайомлюватися з різноманітними культурними та соціальними контекстами.

Розвиток самостійності та творчості учнів. Важливим елементом навчання мови є створення умов для розвитку самостійності та творчості учнів, що дозволяє їм активно взаємодіяти.

Природно, коли учні вивчають навчальні предмети іншою мовою, вони потребують значної допомоги в розумінні предметних текстів і в навчанні використовувати академічну мову, пов'язану з предметом. Тому вчителі повинні мати чіткі мовні цілі, а також цілі змісту навчання для своїх уроків [18].

Методика інтегрованого формування англomовної лінгвосоціокультурної компетентності та компетентності у діалогічному мовленні може включати наступні етапи:

- аналіз вимог щодо компетентностей. На цьому етапі визначаються вимоги до лінгвосоціокультурної компетентності та компетентності у діалогічному мовленні на основі офіційних документів та вимог ринку праці;
- розробка програми. На основі вимог до компетентностей розробляється програма навчання, яка включає в себе навчальні матеріали та методики, які сприятимуть інтегрованому формуванню лінгвосоціокультурної компетентності та компетентності у діалогічному мовленні;
- визначення тем та завдань. Визначаються теми та завдання для навчальних занять, які допоможуть розвивати лінгвосоціокультурну компетентність та компетентність у діалогічному мовленні;
- використання інтерактивних методів навчання. Використовуються інтерактивні методи навчання, такі як рольові ігри, дискусії, проекти, імітаційні ігри, технології проектної роботи та інші, які сприятимуть інтегрованому формуванню компетентностей;
- розвиток комунікативних навичок. Для розвитку діалогічного мовлення використовуються методики, що сприяють розвитку комунікативних навичок, такі як розмовна практика, вільна бесіда, робота з аутентичними текстами тощо;
- використання мультимедійних засобів. Для підвищення ефективності навчання використовуються мультимедійні засоби, такі як відео та аудіо матеріали, ін.

Отже, інтегроване формування лінгвосоціокультурної компетентності та компетентності у діалогічному мовленні передбачає розвиток мовних, соціокультурних та комунікативних навичок, що є необхідними для успішної комунікації в сучасному світі.

У процесі формування лінгвосоціокультурної компетентності, важливо навчитися розуміти культурні особливості інших народів, вивчати мовні засоби відповідно до їх соціокультурного контексту, розвивати мовленнєву культуру та мовленнєву етику.

Однак, необхідно зазначити, що формування цих компетентностей потребує систематичного і цілеспрямованого навчання, а також практичного застосування набутих знань і навичок в різноманітних комунікаційних ситуаціях.

Висновки до розділу 1

Використання завдань як методики навчання мови приводить до виклику основних концепцій процесу вивчення мови, оскільки базується на принципі, що найбільш прогресивним є навчання, спрямоване на створення контекстів, в яких учень може навчитися мові природним чином. Замість того, щоб систематично навчати мові частинами, навчання на основі завдань сприяє розвитку здатностей до вивчення мови, що є більш продуктивним [17].

Впровадження сучасних ідей і технологій освіти в сукупності з сучасними розробками в галузі інформаційних засобів є потужною науково-педагогічною базою, що сприяє розвитку дистанційного навчання [6].

Інтегроване формування англомовної лінгвосоціокультурної компетентності у процесі навчання діалогічного мовлення передбачає наявність декількох теоретичних передумов:

- Розуміння важливості вивчення англійської мови як іноземної в контексті комунікативного взаємодії з представниками інших країн та культур.
- Знання та розуміння основних лінгвістичних та комунікативних понять, необхідних для розуміння процесу вивчення англійської мови, а також знання особливостей мовленнєвої поведінки відповідно до культурних та соціальних умов.
- Розуміння різноманітних аспектів англійської мови, включаючи лексичний склад, синтаксис, граматику, стиль мовлення, фонетику та ін.
- Знання та розуміння різних аспектів культури, які пов'язані з англомовними країнами, включаючи традиції, звичаї, цінності та ін.
- Володіння навичками діалогічного мовлення, таких як здатність до розуміння та інтерпретації мовних повідомлень, здатність до висловлювання власної думки та погодження з іншими точками зору, вміння будувати діалог згідно з комунікативною ситуацією.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ІНТЕГРОВАНОГО ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛСКК ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ

2.1. Аналіз підручника англійської мови «On Screen» для 10 класу

Для дослідження ми обрали підручник "On Screen", який учні 10 класу використовують для вивчення англійської мови як першої іноземної, у школі 125, де ми проходили педпрактику,

Підручник "On Screen" для 10 класу був виданий Express Publishing у 2014 році. Основна мета підручника полягає в розвитку навичок аудіювання та читання англійською мовою. Для досягнення цієї мети підручник пропонує широкий спектр текстів на різні теми, а також різноманітні завдання та вправи.

Структура підручника досить зручна та логічна. Кожен розділ містить відповідну тему, яка обговорюється в різних текстах, завданнях та вправах. Розділи досить короткі, що сприяє зосередженню учнів на конкретній темі та докладніше її розібрати.

Тексти у підручнику різноманітні, тому учні з легкістю можуть зрозуміти, яким чином англійська мова використовується в різних контекстах. Більшість текстів мають аудіо-версію, що дозволяє учням покращити свої навички аудіювання. Крім того, текстові завдання та вправи досить цікаві та змістовні, що дозволяє учням розвивати навички читання та розуміння текстів.

Підручник також містить різноманітні завдання та вправи для розвитку навичок граматики, лексики та письма. Ці завдання є досить зрозумілими та доступними, що дозволяє учням розібратися з граматичними та лексичними труднощами.

Одним з найбільших переваг підручника є його дизайн. Він яскравий та привабливий для учнів, що дозволяє створити позитивний настрій під час вивчення англійської мови.

Основні переваги підручника для інтегрованого навчання діалогічного мовлення:

1. **Різноманітність вправ.** Підручник містить багато різноманітних вправ, таких як розмовні теми, діалоги, рольові ігри, інтерв'ю, обговорення новин тощо, що дозволяє розвивати різні аспекти мовленнєвих навичок учнів.

2. **Автентичні матеріали.** У підручнику використовуються автентичні матеріали, такі як аудіо та відео записи, рекламні афіші, інформаційні статті тощо, що дозволяє учням розвивати мовленнєву компетентність, використовуючи реальні матеріали.

3. **Використання інтегрованого підходу.** У підручнику використовується інтегрований підхід, що дозволяє розвивати не тільки мовленнєву компетентність учнів, але і компетентність з культури спілкування, міжкультурної комунікації, читання, аудіювання та інших мовних навичок.

4. **Структурованість та послідовність.** Підручник має чітку структуру та послідовність, що дозволяє учням поступово розвивати свої мовленнєві навички, починаючи з більш простих завдань і переходячи до більш складних.

Проте слід зазначити ще й недоліки аналізованого підручника. До них входять:

1. **Недостатній фокус на лінгвосоціокультурну компетентність.** Підручник має значний акцент на граматику та лексику, але не надає достатньо уваги лінгвосоціокультурній компетентності учнів, яка є важливою для розвитку мовленнєвої компетентності.

2. **Обмежена кількість діалогів.** Хоча підручник містить різноманітні завдання для розвитку мовленнєвих навичок учнів, кількість діалогів у підручнику може бути обмеженою. Це може зменшувати можливості учнів для практики діалогічного мовлення та розвитку комунікативних навичок.

3. **Відсутність індивідуальних завдань.** Підручник містить завдання, які передбачають взаємодію між учнями, але не надає достатньо уваги індивідуальним завданням, які можуть бути корисними для розвитку мовленнєвих навичок учнів.

Ефективне оволодіння іноземними мовами можливе за умови запровадження у навчально-виховний процес інноваційних технологій навчання, що сприяють розвитку комунікативних вмінь, виступають дієвим засобом мотивації, допомагають розкрити та реалізувати творчі здібності суб'єктів навчання тощо.

Сучасна педагогіка, що є основою сучасної системи освіти, характеризується інноваційністю — тобто здатністю до оновлення, відкриття нового, та інтеграційністю — розглядом об'єктів явища не ізольовано, а в єдності [13].

Інноваційні технології навчання іноземних мов – це оригінальні, новаторські способи, прийоми, педагогічні дії та засоби, що сприяють покращенню та ефективності навчання іноземних мов [2].

Інноваційна діяльність є одним із видів продуктивної діяльності. Серед її обов'язкових компонентів особливу роль відіграє творчість [3].

Отже, хоча підручник "On Screen" Student's Book має багато переваг для розвитку діалогічного мовлення, його можна покращити за допомогою більшої уваги до лінгвосоціокультурної компетентності учнів, розширенням кількості діалогів, включенням індивідуальних завдань та активних методів навчання. Наступний наш підрозділ ми хочемо присвятити розробці комплексу вправ для інтегрованого формування ЛСКК та компетентності у ДМ

2.2. Комплекс вправ для інтегрованого формування лінгвосоціокультурної компетентності та компетентності у діалогічному мовленні

При розробці системи вправ для формування ЛСКК необхідно конкретизувати вимоги до вправ, опираючись на вимоги, запропоновані Н. К. Скляренко як основні, та визначаючи додаткові, пов'язані зі специфікою формування ЛСКК [12].

Для формування англомовної лінгвосоціокультурної компетентності слід ознайомитися з культурою та історією англомовних країн. Треба читати книги, переглядати фільми, слухати музику та спілкуватися з носіями мови. Для розвитку вмінь англомовного діалогічного мовлення, вам слід вчитися спілкуватися на різні теми, звертати увагу на вживання граматичних часів, вдосконалювати лексику та вивчати фразові дієслова та ідіоми.

Окрім цього, для формування англомовної компетентності у діалогічному мовленні, вам може допомогти використання різних вправ та технік, таких як:

Вправи на вдосконалення вимови та інтонації: записування та прослуховування власного голосу, вправи на вимову окремих звуків та словосполучень, тренування інтонації та темпу мовлення.

Вправи на формування навичок аудіювання та розуміння англійської мови: прослуховування аудіо та відеоматеріалів на різні теми, з різних джерел, тренування розуміння загального змісту та деталей.

Вправи на формування навичок говоріння та взаємодії: рольові ігри, діалоги на різні теми, вправи на вживання фраз [10].

Вправи для формування компетентності у діалогічному мовленні повинні відповідати таким вимогам. Зміст вправи повинен відповідати мовній і мовленнєвій підготовці школярів.

Структура вправи повинна відповідати послідовності фаз мовленнєвої діяльності (фаза програмування – виникнення замислу та основних віх його реалізації; фаза реалізації дії та фаза контрольна, під час якої результати дії зіставляються із поставленою метою і за необхідності робляться відповідні

корекції). Оскільки вправи спрямовані на оволодіння діяльністю чи операціями, вони повинні імітувати відповідні ситуації та відповідати їм.

Згідно з виділеними етапами формування навичок і вмінь ДМ учнів — підготовчого (або нульового), першого, другого і третього — до підсистеми вправ для розвитку вмінь ДМ включаються 3 групи вправ:

- I група – вправи для оволодіння “реплікуванням”,
- II група – вправи для оволодіння діалогічними єдностями,
- III група – вправи для оволодіння різними функціональними типами діалогу (бігич).

Ми розробили вправ, які можуть допомогти у формуванні англійської лінгвосоціокультурної компетентності та компетентності у діалогічному англійському мовленні (усі завдання до вправ у прикладах подаються рідною мовою, на уроці вони звичайно даватимуться відповідною іноземною мовою):

1. Розглянемо вправи для володіння «реплікуванням» на темі «Навчання».

Вправа 1:

Я вчитель, і мій улюблений предмет – англійська мова. Я скажу це вам. Скажіть, що ви також любите англійську.

T: I am keen on learning English.

S1: I am keen on learning English too.

Ця вправа – реактивна, а репліка учня – реактивна. Виконується в парі з вчителем.

Вправа 2.

T: Продовжуємо говорити про наші вподобання, але тепер наші смаки різняться. Мені подобається англійська мова, а вам, наприклад німецька.

T: I am fond of the English language.

S1: And I am fond of the German language.

Вправа 2 – підстановча, репліка учня теж реактивна, але театральний жанр він обирає сам в залежності від своїх власних смаків.

Вправа 3.

Тепер ви студенти за обміном і шукаєте, місце, яке можете відвідати згідно ваших інтересів. Скажіть свої вподобання, а співрозмовник порадить, куди вам піти.

S1: I am interested in English culture, especially history.

S2: You should visit ...

Вправа 3 – фоновправа на самостійне вживання мовленнєвого зразка; репліка учня – реактивна.

Наступна група – це вправи для оволодіння діалогічними єдностями.

Мета вправ цієї групи – навчити учнів самостійно вживати різні види ДЄ.

Тема: «Їжа»

Вправа 4.

Т: До вас приїхали гості в Америку. Розкажіть про американську їжу, яка вам подобається. А вони поділяться інформацією про свою улюблену страву.

S1: I am crazy about pepperoni pizza.

S2: I am not a fan of pizza. I am crazy about burgers.

Вправа 5.

Т: Якщо ваші смаки сходяться, запропонуйте разом піти до закладу поїсти. Якщо ж ні, то придумайте альтернативу.

S1: If you can't stand pizza, let me show you a place where the most delicious burgers are served.

S2: Oh, sure! I would love to try some.

Вправа 6:

Т: Ваші гості цікавляться про іншу популярну їжу в Америці. Розвійте стереотипи та познайомте з новими стравами.

S1: What do Americans usually eat during the day?

S2: To be honest, they tend to eat fast food a lot. However, many people prefer barbeque more.

Наступна група – вправи для оволодіння різними функціональними типами діалогу.

Мета III групи вправ – навчити учнів створювати власні діалоги різних функціональних типів на основі запропонованої їм комунікативної ситуації.

Вправа 7.

Т: (першому партнеру) Ви гід в Україні. Проведіть екскурсію по столиці людині, яка вперше її відвідує в рамках Євробачення.

Т: (другому партнеру) Ви турист, який вперше відвідав столицю України. Ви музикант, тому хочете дізнатись більше про культурну спадщину України. Розпитайте у гіда про це.

Єдина опора, яка надається – список (можна ще фото) визначних місць та постатей.

Для формування діалогічних навичок і вмінь у навчанні ДМ можна виділити кілька рівнів. Початковий рівень - це нульовий рівень, де учні вчать базових навичок реплікування. На першому рівні учні навчаються поєднувати репліки в різних типах діалогів. На другому рівні учні навчаються будувати мікродіалоги на основі запропонованих навчальних КС та використовувати засвоєні ДЄ. На останньому рівні учні мають вміти створювати власні діалоги різних функціональних типів на основі запропонованих КС. Крім того, важливим елементом формування діалогічних навичок є здатність учнів вислуховувати і розуміти співрозмовника, відповідати на його запитання та висловлювати свої думки чітко та логічно.

Висновки до 2 розділу

Навчання учнів 10-Б класу проводилось за автентичним підручником “On Screen” Student's Book – Virginia Evans, Jenny Dooley - Express publishing, 2014”.

Проаналізувавши його, можна сказати, що завдяки ньому учні здатні формувати лінгвосоціокультурну компетентність. Протягом цих чотирьох тижнів ми пропрацювали багато вправ на ДМ. Тема була “Environment”. З першого погляду здається, що надто багато не скажеш. Проте, у даному підручнику подано безліч ситуацій, опор, лексичного матеріалу для розширення своїх знань. Учні набувають лінгвосоціокультурної компетентності.

Діти швидко звикають до форм звертання людей в англomовних країнах, їм стає легко розуміти особливості їхнього спілкування. За допомогою підручника вони запам'ятовують правильні структури та напрацьовують навичку вільно та впевнено спілкуватись з носієм мови.

Успішність розвитку діалогічного мовлення залежить від багатьох факторів, включаючи індивідуально-вікові особливості учнів, їх мотивацію до навчання та іноземної мови, розвиток уваги та інтересу, рівень вміння застосовувати стратегії

діалогічного спілкування та використовувати досвід у рідній мові. Також важливо враховувати лінгвістичні та дискурсивні характеристики іншомовних текстів та умови навчання [14]. Вчителі повинні ретельно планувати процес навчання діалогічного мовлення, враховуючи особливості учнів та поєднуючи різноманітні вправи на кожній стадії навчання, щоб забезпечити необхідну систематизацію та полегшити навчальний процес для учнів.

ВИСНОВКИ

Соціолінгвістична компетенція означає здатність мовної особистості ефективно організувати своє мовлення в залежності від конкретної ситуації спілкування, з урахуванням комунікативної мети, наміру, соціальних статусів, ролей комунікантів та обставин спілкування. Це має бути відповідно до соціолінгвістичних норм та установок конкретного національно-культурного співтовариства [9].

Однією з найважливіших цілей вчителя є стимулювання мотивації студентів до навчання. Сьогодні, для досягнення цієї мети, викладач повинен ефективно використовувати всі інструменти, які пропонуються в сучасному освітньому просторі.

Формування лінгвосоціокультурної компетентності є важливою складовою процесу навчання англомовного ДМ учнів старшої школи. Ця компетентність передбачає здатність учнів не лише володіти англійською мовою на рівні розуміння та використання граматики, лексики та фонетики, але й знати культурні та соціальні аспекти, пов'язані з англомовними країнами.

У процесі навчання англійської мови учні повинні засвоювати не лише граматичні конструкції та словниковий запас, а й отримувати знання про культурні особливості країн, де мова є державною. Важливо розвивати в учнів вміння розуміти та поважати різноманітність культур, рівноправність мов та національних меншин.

У процесі формування лінгвосоціокультурної компетентності можна використовувати різноманітні методи та прийоми, зокрема, роботу з текстами, відео та аудіоматеріалами, ігри, дискусії, проекти тощо. Важливо також організувати взаємодію з носіями мови та культури англомовних країн, наприклад, через міжнародні проекти, екскурсії, відеоконференції тощо.

Таким чином, формування лінгвосоціокультурної компетентності у процесі навчання англомовного ДМ учнів старшої школи є важливою складовою якісної освіти, що сприяє розвитку особистості та підготовці до успішного функціонування у сучасному світі.

Ми проходили практику у школі, та проаналізували підручник, за яким вчать діти. Після аналізу можна зробити висновок, що він допомагає учням

розвивати свою лінгвосоціокультурну компетентність. Ми протягом чотирьох тижнів працювали над темою "Довкілля", і на перший погляд вона може здатися не дуже насиченою. Але насправді, у підручнику міститься багато ситуацій, опорних точок та лексичного матеріалу, які допомагають учням розширювати свої знання та набувати лінгвосоціокультурної компетентності.

Роль вчителя полягає не лише у посередництві між учнями та інформацією, яку треба вивчати, але й у безпосередньому участі у обробці цієї інформації. У ході діалогів та інших форм спілкування викладач висловлює свою думку та служить зразком для студентів. Він не здійснює авторитарного втручання в навчальний процес, а забезпечує партнерську співпрацю зі студентами, що дозволяє успішно обробляти матеріал та поліпшувати мовленнєві навички учнів [19].

РЕЗЮМЕ

У даній курсовій роботі розглядається формування лінгвосоціокультурної компетентності у процесі навчання англійського діалогічного мовлення учнів старшої школи.

Тема дослідження є актуальною, оскільки для успішного функціонування в сучасному мультикультурному середовищі необхідно не лише володіти іноземною мовою, але й мати розвинуту лінгвосоціокультурну компетентність. Такий підхід не передбачає лише засвоєння знань, умінь та навичок, але й формування в учнів особистісного досвіду та відповідних стратегій навчальної діяльності. Дослідження у цій сфері може допомогти в розробці ефективних методів навчання, які б дозволяли учням не лише засвоювати інформацію, але й розвивати свої культурологічні знання та уміння адаптуватись до різних культурних середовищ.

Мета цього дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, практичній розробці та перевірці ефективності методики інтегрованого формування лінгвосоціокультурної компетентності в процесі навчання англійського ДМ учнів старшої школи.

Об'єктом дослідження є процес інтегрованого формування англійської ЛСКК в процесі навчання ДМ учнів США, а предметом дослідження є методика інтегрованого формування лінгвосоціокультурної компетентності в процесі навчання англійського ДМ учнів 10 класу.

Наукова новизна полягає в теоретичному обґрунтуванні методики інтегрованого формування лінгвосоціокультурної компетентності в процесі навчання англійського ДМ учнів 10 класу, а практичне значення включає аналіз підручника та розробку комплексу вправ для інтегрованого формування англійської ЛСКК та компетентності у ДМ.

RESUME

This **research paper** examines the formation of linguistic, sociocultural, and communicative competence in the process of teaching English dialogical speech to high school students.

The **research topic** is relevant because successful functioning in the modern multicultural environment requires not only the ability to speak a foreign language but also the development of advanced linguistic, sociocultural, and communicative competence. Such an approach does not only involve the acquisition of knowledge, skills, and abilities, but also the development of students' personal experience and corresponding learning strategies. Research in this area can help develop effective teaching methods that enable students not only to acquire information but also to develop their cultural knowledge and adaptability to different cultural environments.

The **aim** of this research is to theoretically substantiate, practically develop, and test the effectiveness of an integrated methodology for the formation of linguistic, sociocultural, and communicative competence in the process of teaching English dialogical speech to high school students.

The **object** of the study is the process of integrated formation of English language linguistic, sociocultural, and communicative competence in the process of teaching dialogical speech to high school students, while the subject of the study is the methodology of integrated formation of linguistic, sociocultural, and communicative competence in the process of teaching English dialogical speech to 10th-grade students.

The **scientific novelty** lies in the theoretical substantiation of the methodology for the integrated formation of linguistic, sociocultural, and communicative competence in the process of teaching English dialogical speech to 10th-grade students, while the practical significance includes the analysis of the textbook and the development of a set of exercises for the integrated formation of English language linguistic, sociocultural, and communicative competence in dialogical speech.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байматова М.С. Диалоговая компетентность в профессиональном развитии учителя начальных классов /М.С. Байматова // Начальная школа: плюс до и после. — 2004. — №12. — С. 12—16.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. — К.: Либідь, 1997. — 376 с. 2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. — К.: Академвидав, 2004.
3. Гончарова О. А. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності : автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / О.А. Гончарова; Ін-т вищ. освіти АПН України. — К., 2008. — 20 с.
4. Кащесєва Н. Активізація комунікативного підходу на уроках англійської мови / Кащесєва Н. - Лозівка: Відділ Освіти Лозівської міської ради. - 2010. - 33 с.
5. Коваленко О. Реформа рухається вперед / О. Коваленко // English. —2003. — № 6 (150). — С. 7
6. Літвінова Т. Дистанційне навчання: потреба чи неминучість?/ Т. Літвінова // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. — 2011. — № 11. — С. 14–15
7. Наконечна А. О. Особливості навчання діалогічного мовлення при вивченні англійської мови / А. О. Наконечна, І. Я. Ординська // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки. — 2015. — №2. — С. 175–189.
8. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр.. і перероб. / Кол. Авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2002. 328 с.
9. Овчинникова М.Ф. Методика формирования социолингвистической компетенции учащихся общеобразовательной школы: автореф. дис. на соискание научн. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.02. / М.Ф. Овчинникова. —Улан-Удэ, 2008. — 29 с.
10. Л.В. Калініна, І.В. Самойлюкевич, Л.І. Березенська, Н.П. Сіваєва, Н.Р. Петранговська, О.С. Гуманкова, Л.В. Барало, Ю.М. Жиліяєва, А.М.Мормуль, І.Ф.Литньова, Копетчук Т.В./ За заг. ред. І.В. Самойлюкевич. Професійно-методична

підготовка майбутнього вчителя іноземної мови у вищому навчальному закладі: навчально-методичний посібник. – Житомир: Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2008. - 165 с.

11. Птушка А. С. Методика використання рольової гри у навчанні діалогічного мовлення учнів на уроках англійської мови / А. С. Птушка // Лінгводидактика. – 2012. – С. 154–159.

12. Скляренко Н. К. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок та вмінь / Н. К. Скляренко // Іноземні мови. – 1999. – № 3. – С. 3–9.

13. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність/ В.В. Химинець. –Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2007. – 364 с.

14. Черниш В. В. Навчання іншомовного діалогічного мовлення в аспекті компетентнісного підходу / В. В. Черниш // Іноземні мови. – 2012. –Вип. 4 (72). – С. 11–27.)

15. Blickpunkt Fremdsprachenunterricht und Europa. – Der fremdsprachliche Unterricht. – Stuttgart, 1990. – 101 S.

16. Coyle D. CLIL: Towards a Connected Research Agenda for CLIL Pedagogies / D. Coyle // International Journal of Bilingual Education and Bilingualism. – 2007. № 10 (5). – P. 543-562. 2. Mehisto D., Marsh D., Frigols M. J. Uncovering CLIL / D. Mehisto, D. Marsh, M. J. Frigols. – Oxford: MacMillan, 2008, – 321 p.

17. Ellis, G. 1996. ‘How culturally appropriate is the communicative approach?’ English Language Teaching Journal 50/3: 213–18.

18. Larsen-Freeman D. Techniques and Principles in Language Teaching. Oxford Univ. Press, 986 с. 142 p.

19. Tschepeeluk A. Innovationen als Prärogativ im Fremdsprachenunterricht / A. Tschepeeluk, J. Susidenko. – Філологічні трактати, Том 10, №2, 2018, Суми : Вид-во СумДУ. – 159 с.

20. Vorbereitender Deutschunterricht in Entsendeländern. – Konzeption–Seminarunterlage zur Erweisung und Fortbildung. – Bundessprachenamt, Sprachausbildung – 2001. – 23 S.